

УДК 347.77(475:477)

Р.В. Скібіцький

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА, СУТТЄВІ ВІДМІННОСТІ, НЕДОЛІКИ, ПЕРЕВАГИ, В ПОРІВНЯННІ З ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

У статті визначаються особливості цивільно-правової охорони авторського права і суміжних прав в Україні та Республіці Польща. Встановлено суттєві відмінності, недоліки, переваги цивільного законодавства у сфері охорони авторського і суміжних прав в Україні та Республіці Польща. Сформовано власну позицію з проблем правового регулювання охорони авторського і суміжних прав, а також визначено шляхи подальшого розвитку цивільно-правових відносин щодо охорони авторських прав в Україні з урахуванням досвіду Республіки Польща.

Ключові слова: цивільно-правове регулювання, авторське право, суміжні права, охорона авторських прав.

DOI 10.34079/2226-3047-2020-11-20-14-23

Європейський інтеграційний простір, до якого Україна долучилася завдяки Угоді про асоціацію з Європейським Союзом (Угода..., 2014), передбачає вільний рух товарів і конкуренцію, що мають забезпечуватися належними правовими засобами. До таких засобів відносяться механізми правової охорони інтелектуальної власності. На даному етапі імплементація європейських стандартів у сфері інтелектуальної власності є важливою складовою виконання Україною взятих на себе зобов'язань за Угодою про асоціацію. Цей процес має розглядатися як багатогранна діяльність, що поєднує не лише імплементаційні чи гармонізаційні процедури, але й вимагає вивчення досвіду Європейського Союзу у сфері правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності, у тому числі й у процесі роботи з законодавством. Істотну роль відіграє й вивчення досвіду окремих держав-членів ЄС, оскільки дослідження питання цивільно-правової охорони авторського права і суміжних прав закордоном дозволить уникнути прорахунків та надасть можливість вдосконалити українську систему охорони авторського і суміжних прав. Окрім того, лише такий комплексний підхід дасть можливість забезпечити максимальний практичний ефект від імплементації відповідних положень європейського законодавства чи безпосередньо норм Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом (якщо говорити про права інтелектуальної власності в цілому та права на авторського і суміжних прав зокрема) до національного законодавства.

Досвід Республіки Польща (далі – РП) у сфері цивільно-правової охорони авторського і суміжних прав цікавий передовсім тим, що характеризується розмаїтістю моделей регулювання відносин у сфері авторського права загалом та моделей захисту такого права в силу історичних особливостей становлення національного законодавства. Однак, утилітарність окремих елементів досвіду в аналізованій сфері піддається сумніву при простому компіюванні у вітчизняну практику цивільно-правового регулювання відносин у сфері охорони авторського і суміжних прав. Саме

тому вивчення досвіду РП повинно супроводжуватися розробкою відповідних комплексних змін та їх внесення в законодавство України щодо підвищення ефективності реалізації цивільно-правової охорони авторського права і суміжних прав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окреслена нами проблема перебувала у фокусі уваги як польських, так і окремих українських науковців, зокрема: С. Голаба, П. Даброускі, Г. Довгань, Ф. Золя та ін.

Не зважаючи на широке розповсюдження випадків порушення авторського та суміжних прав у інформаційному суспільстві, найновіші правові інструменти зарубіжних країн у цій сфері не є дослідженими належним чином. Враховуючи, що існуюча в Україні система не є досить гнучкою та не забезпечує належний рівень охорони авторського та суміжних прав, імплементація новітніх правових підходів є життєво-необхідною.

Метою даної статті є аналіз цивільно-правової охорони авторського права і суміжних прав в Республіці Польща, виявлення суттєвих відмінностей, недоліків, переваг, в порівнянні з законодавством України.

Основний матеріал дослідження. Право на творчість і результати творчої праці стало предметом правового регулювання у другій половині ХХ ст. під впливом вимог міжнародних пактів про права і свободи і об'єктивних процесів науково-технічного прогресу і розвитку культури. Це право віднесене до «другого покоління» прав людини, чия поява зумовлена посиленням соціальної ролі держави, її турботою про гідний рівень життя індивіда. Цілком закономірно, що конституційні норми про право на творчу діяльність, її результати і пов'язану з ними інтелектуальну власність вміщені в тих частинах конституцій європейських країн, де закріплені основні права і свободи людини і громадянина (Бочарова, 2020, с.44).

Як правило, такі частини існують у вигляді спеціальних розділів або підрозділів конституційних текстів про права людини. Про важливість захисту авторських прав як складової інтелектуальної власності свідчить хоча б те, що його частково проголошено у двох статтях (ст. 41 і ст. 54) Основного Закону нашої держави – Конституції України, прийнятої 28.06.1996 р. Стаття 41 надає право кожному громадянину володіти, користуватися і розпоряджатися результатами власної інтелектуальної, творчої діяльності, а ст. 54 фактично закріплює це право (Конституція України, 1996). Право на результати творчої діяльності в РП фіксується в Конституції Польщі (The Constitution of the republic of Poland, 1997) в розділі про економічні, соціальні і культурні права. Так, відповідно до положень ст. 73 Конституції РП «кожному забезпечуються свобода художньої творчості, наукових досліджень, а також опублікування їх результатів, свобода викладання, а також свобода користування благами культури».

Цивільний кодекс України (далі за текстом – ЦК України) книгою четвертою «Право інтелектуальної власності» (статті 418 – 470) регулює відносини, що виникають у сфері створення культурних, наукових цінностей та користування таким інтелектуальним надбанням. Зокрема, авторське право і суміжні права регулюються наступними главами 35-37 ЦК України (Цивільний кодекс України, 2003).

На думку науковців, однією з переваг цього документу є розміщення вищезгаданої книги ЦК України відразу після третьої, яка обумовлює юридичний бік права власності та інших речових прав. Отже, «цим самим законодавець прирівняв право інтелектуальної власності до права власності на речі» (Вербицька, 2018, с.53). Це додатково підсилює товарно-матеріальну роль інформації як такої, а також своєрідного інтелектуального продукту, що її містить, в умовах існування діджиталізованого суспільства.

Відповідно до ст. 433 ЦК України до об'єктів охорони належать як окремі статті, аудіовізуальні твори, розміщені на сторінках друкованих ЗМІ та у програмах телерадіомовних організацій, так і збірники творів, «якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності» (Цивільний кодекс України, 2003). Виходячи із наведеного зауважимо, що такими збірниками можуть бути як і друковане видання, так і організація мовлення.

В цілому тематичні положення ЦК України збігаються зі змістом статей Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. (Про авторське право і суміжні права, 1993), тобто містять перелік об'єктів та суб'єктів права інтелектуальної власності; встановлюють особисті та майнові права авторів, виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення; визначають терміни охорони та способи використання творів, що підлягають захисту авторським і суміжним правами; визначають випадки вільного використання творів тощо.

Про наближення ЦК України до сучасних цифрових технологій свідчать статті 454 і 455. Ці положення аналогічні зазначеним у статтях 39, 40 закону про авторське право, проте ст. 15 цього нормативно-правового акта відносить до переліку майнових прав авторів «подання своїх творів до загального відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до творів з будь-якого місця і в будь-який час за їх власним вибором» (Про авторське право і суміжні права, 1993). Крім того, таку норму містить ст. 8 Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, що набрав чинності у 2002 р. (Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності..., 1996), по відношенню до творів, розміщених в Інтернеті. Натомість відповідна стаття ЦК України такого права не містить. Однак ст. 426 ЦК України містить норму про те, що способи використання об'єктів права інтелектуальної власності визначаються також іншими законами, тому у випадку використання авторських матеріалів доцільно керуватися саме Законом України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р.

Суттєвим положенням ЦК України є також норма, закріплена в ст. 430, яка встановлює положення, що «майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений на замовлення, належать творцеві цього об'єкта та замовнику спільно, якщо інше не передбачено в договорі між ними» (Цивільний кодекс України, 2003). Разом з тим закон про авторське право аналогічного положення, яке б допомогло врегулювати стосунки, наприклад, між журналістом і власником видання, не містить.

Попри деякі розбіжності між тематичним законом та положеннями ЦК України стосовно авторського права і суміжних прав, зазначимо, що нині триває активна робота з уніфікації цих двох законодавчих актів.

На відміну від проаналізованого українського закону в сфері авторських і суміжних прав, в якому, нагадаємо, всі відносини у сфері авторського права та суміжних прав регламентують 53 статті, Закон Республіки Польща «Про авторське право і суміжні права» від 01.04.2004 р. (O zmianie Ustawy «O prawie autorskim i prawach pokrewnych», 2004) складається з 15 розділів. Проте, попри таку деталізовану розкладку порівняно з українським нормативно-правовим актом у цій сфері, який містить усього шість загальних розділів, складно стверджувати, що польський закон є зручним у користуванні. Приміром, там зовсім відсутня окрема стаття, в якій би було визначено всі терміни (аналог – ст. 1 українського закону), а отже, ці дефініції доводиться шукати всередині закону, як от «опублікований твір» і «розповсюджений твір» – у ст. 5, «впровадження до обігу» – у ст. 51, «співавтори аудіовізуального твору» – у ст. 69 тощо. Але навіть цей перелік є надто малим порівняно з визначеннями, наведеними в Законі України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. ,

тому при вирішенні деяких спірних питань чи в разі потреби з'ясування, як керуватися окремими положеннями польського закону і що саме підпадає під дію цих положень, слід весь час брати до уваги інші нормативно-правові акти РП.

Щодо об'єктів авторського права, то ст. 1 польського закону містить також дещо вужчий їх перелік порівняно з українським документом: зокрема, зараховує до таких об'єктів публіцистичні, музичні, аудіовізуальні твори (у тому числі візуальні та аудіо) та ін. Відразу виникає запитання: чому законодавець виокремлює музичні та аудіотвори, включаючи останні саме до аудіовізуальних? Чи не ліпше уникнути такої досить невдалої конкретизації, а просто зарахувати всі ці твори до фонограм, на які поширюється дія статей 94 – 96 польського закону? Як справедливо зазначає дослідниця Хелена Римар, виникає досить парадоксальна ситуація, коли «аудіовізуальні твори без звуку закон називає «візуальними творами», а для аудіотвору залишається етикетка: «аудіовізуальний твір без образу» (Rymar, 1999, с.33). Тож у даному випадку йдеться про невдале правове регулювання так званих аудіальних творів, у зв'язку з яким виникають труднощі відносно меж їх авторсько-правової регламентації.

Щодо об'єктів, які не охороняються, то тут також є певні відмінності між українським та польським законами. Стаття 4 Закону Республіки Польща «Про авторське право і суміжні права» від 01.04.2004 р. містить такий перелік цих об'єктів: «нормативні акти чи їх урядові проекти; офіційні документи, матеріали, знаки і символи; опубліковані патенти чи охоронні документи; проста прес-інформація» (Ciołek, 2014).

Український закон у цьому розумінні містить, знову ж таки, дещо ширший перелік об'єктів, що не охороняються авторським правом, додаючи до них твори народної творчості та розклади телерадіопередач.

Праву цитування у Законі Республіки Польща «Про авторське право і суміжні права» від 01.04.2004 р., на відміну від українського аналогу, присвячено окрему норму – ст. 29, яка дозволяє в обґрунтованому обсязі наводити і уривки розповсюджених творів, і невеликі твори повністю. При цьому додається, що за таке опублікування в підручниках, хрестоматіях та антологіях автору належить право на винагороду. Нагадаємо, що в ст. 21 закону України йдеться лише про цитати (короткі уривки) в рамках вільного використання і нічого не зазначено про виплату винагороди за такого використання. У польському ж варіанті виходить, що в одному випадку за розповсюдження уривків чи малих творів повністю потрібно платити, а в іншому – ні.

Щодо строку охорони авторських майнових прав, то як в українському, так і в польському законах про авторське право і суміжні права він становить 70 років після смерті автора, що відповідає вимогам ст. 19 Бернської конвенції відносно можливості надання країнами-учасницями більш широких прав своїм авторам (у конвенції цей термін становить 50 років, але є мінімальним для дотримання країнами-учасницями), а також ст. 4 Всесвітньої конвенції про авторське право 1952 р., яка відносить визначення терміну охорони авторського права до компетенції договірних держав, проте він не повинен бути меншим, ніж 25 років після смерті автора.

Строк охорони суміжних прав у Законі Республіки Польща «Про авторське право і суміжні права» визначено таким чином: 50 років після першого запису артистичного виконання (ст. 89), 50 років після опублікування фонограми чи відеограми (ст. 95) і 50 років після першої трансляції програми (ст. 98) (Majdecka, i Strycharz, 2018). Це абсолютно відповідає ст. 44 закону України; до того ж, в обох випадках йдеться про період надання такої охорони, починаючи з 1 січня року, наступного за роком, в якому

мали місце ці факти. Термін охорони суміжних прав також не суперечить ст. 17 ДВФ, де він становить не менше 50 років.

Поза тим у польському законі є ще одна досить важлива норма щодо авторського контролю, виписана у ст. 60, згідно з якою особа, що розповсюджує твір, зобов'язана дати можливість автору перед таким розповсюдженням здійснити авторський контроль. Нагадаємо, що в Україні такі відносини між автором і видавцем на законодавчому рівні забезпечуються лише частково і лише щодо інтерв'ю, опублікування запису якого відповідно до п. 3 ст. 13 Закону України «Про авторське право і суміжні права» допускається лише за згодою особи, яка дала інтерв'ю – інакше кажучи, вимагає письмового погодження підготовленого до друку тексту з цією особою.

Закон РП «Про авторське право і суміжні права» передбачає, що, крім виключного права на використання видання в цілому, продюсерів чи видавців належить право на заголовок. Натомість, у вітчизняному Законі України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. є лише положення про те, що частина твору, яка може використовуватися самостійно розглядається як твір і охороняється відповідно до закону. Отже, особа увага робиться передусім на тому, щоб назва твору була оригінальною, без будь-якої прив'язки до назви періодичного видання (Германова, 2006, с.13). Такі положення польського законодавства видаються корисними і для вдосконалення законодавства України та розвитку теорії авторського права.

Так, у п. 2 ст. 12. Закону Польщі «Про авторське право та суміжні права» закріплена норма про те, що у випадку, якщо роботодавець протягом 2 років не почав використання створений у межах службових обов'язків твір, працівник має право у письмовій формі зазначити кінцевий термін, після якого службовець отримає всі авторські права у повному обсязі (звісно, йдеться лише про майнові авторські права). Наведена практика може бути запозичена для регулювання відповідних відносин в Україні. Проте, 2 роки для ЗМІ – забагато. У практиці ЗМІ трапляються ситуації, коли матеріал не використали в одному ЗМІ, а журналіст пропонує його іншому. Може виникнути ситуація, коли, приміром через зміну політичної картини дня, неактуальний раніше матеріал може знадобитися. Зважаючи на це, у договорах доцільно зробити спеціальне застереження, протягом якого часу матеріал може вільно використовуватися автором, зокрема, й бути переданим до іншого ЗМІ. Сьогодні визначити чіткі часові межі того, скільки роботодавець може не використовувати матеріал, складно: якщо встановити закорткий період, наприклад, тиждень або місяць, матеріал може виявитися просто недостатньо готовим: приміром потрібна відповідь певної особи (міністра, відомої естрадної виконавиці), яку не завжди вдається отримати швидко. Якщо ж строк буде задовгим, матеріал втратить актуальність та цінність. Саме тому встановлювати конкретні часові межі у законодавстві видається неможливим. Водночас вбачається за доцільне доповнити ст. 16 Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. положенням такого змісту: «4. У випадку невикористання службового твору роботодавцем протягом строку, встановленого сторонами в договорі виключні майнові авторські права переходять до автора (працівника) в повному обсязі».

Окремо звертає на себе увагу і різноманіття застосовуваних в РП способах та моделях захисту авторського та суміжних прав, що пов'язано із доктринальними особливостями регулювання відносин з приводу такого права. Ще однією важливою тенденцією є формування спеціальної судової інстанції – Патентних судів – які за своїм призначенням вирішують спори, що виникають з питань використання інтелектуальної власності, а також з питань захисту авторського і суміжних прав. Хоча в РП перевага

відається досудовому або позасудовому вирішенню спорів з питань захисту авторських прав, що передбачає максимально швидке їхнє відновлення.

Варто вказати, що з 1 липня 2020 року в Польщі починають працювати спеціалізовані суди з розгляду спорів щодо об'єктів інтелектуальної власності. Таким чином, Польща стала десятою європейською країною, де існують спеціалізовані ІР-суди. Згідно з судовою реформою, утворено п'ять спеціалізованих судів першої інстанції – у Варшаві, Гданську, Катовіце, Любліні та Познані. Суди другої інстанції з питань інтелектуальної власності знаходяться в Варшаві та Познані (У Польщі починають роботу..., 2020). Зазначимо, що в Україні створення спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності було передбачено судовою реформою від 2016 року, але за станом на 2020 рік він так і не запрацював.

Так, згідно з нормами Закону України «Про судоустрій і статус суддів», який набрав чинності 30 вересня 2016 року (Про судоустрій і статус суддів, 2016), в Україні протягом року (тобто до 30 вересня 2017 року) мав бути створений Вищий суд з питань інтелектуальної власності. Однак станом на жовтень 2020 року формування робочої групи з метою написання відповідного закону, який би більш детально врегулював би його діяльність не спостерігається. На відміну від Вищого антикорупційного суду (як наслідок судової реформи передбачено створення двох Вищих спеціалізованих судів), якому наразі законодавець приділяє набагато більше уваги. Спеціалізовані суди з інтелектуальної власності існують у багатьох державах світу, серед яких – РП, Німеччина, Австрія, Швейцарія та Велика Британія. У вищезазначених країнах функціонування таких судів позитивно вплинуло на строки та якість розгляду справ у сфері авторського права. Позиціонується, що Вищий суд з питань інтелектуальної власності в Україні буде діяти як суд першої інстанції з можливістю оскарження його рішень в Касаційному господарському суді, тобто передбачається лише право апеляційного оскарження.

Беззаперечно, наявність спеціалізованого суду в сфері захисту інтелектуальної власності – це позитивне і вагоме нововведення для України щодо належного захисту прав інтелектуальної власності. Водночас закордоном запрацювали перші Інтернет-суди по справам щодо шахрайства під час онлайн-торгівлі, порушенням авторських прав в Інтернеті тощо. За даними Interfax-Україна, усі судові процедури, починаючи з подачі позову і відкриття справи, здійснюються через сайт суду. Слухання і оголошення вердикту також проводяться онлайн за допомогою відеотрансляції у режимі реального часу. Запровадження Інтернет-судів викликане величезною кількістю справ з кіберзлочинів, чисельність яких щодня непомірно збільшується (десятки тисяч справ). Враховуючи вищезазначене, вважаємо за доцільне обговорити можливість створення окремої судової палати у складі Вищого суду з питань інтелектуальної власності з розгляду спорів, що виникають у мережі Інтернет, адже кількість порушень у Всесвітній мережі, як свідчить світова практика, щороку стрімко зростає.

Висновки. Підводячи підсумок, можна відзначити, що, хоча в більшості питань українське законодавство дуже схоже на законодавство РП і в повній мірі відповідає положенням Бернської конвенції, проте з деяких питань вітчизняні норми права надають авторам навіть великі переваги в правах, а по деяких позиціях доцільно використовувати досвід РП. Закон РП «Про авторське право і суміжні права» передбачає, що, крім виключного права на використання видання в цілому, продюсерові чи видавцеві належить право на заголовок. Такі положення польського законодавства видаються корисними і для вдосконалення законодавства України та розвитку теорії авторського права. Також виявлені недоліки у правовому регулюванні службових творів. Вбачається за доцільне доповнення ст. 16 Закону України «Про

авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. положенням такого змісту: «4. У випадку невикористання службового твору роботодавцем протягом строку, встановленого сторонами у договорі, виключні майнові авторські права переходять до автора (працівника) у повному обсязі».

Бібліографічний список

- Бочарова, Н.В., 2020. *Конституціоналізація інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства і економіки знань*. Доктор наук. Дисертація. Національний авіаційний університет, Київ.
- Вербицька, А.О., 2018. Архітектурні твори як об'єкти права інтелектуальної власності. Тенденції та інновації. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*, 4, сс.52–56.
- Германова, О.Г., 2006. Авторське право і суміжні права в засобах масової інформації України та Польщі. Кандидат наук. Автореферат. Львівський національний університет імені Івана Франка.
- Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року, 1996. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно за: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770#Text> (Дата звернення: 10.10.2020).
- Конституція України, 1996. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно за: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>> (Дата звернення: 10.10.2020).
- Про авторське право і суміжні права: Закон України № 3792-ХІІ, 1993. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно за: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>> (Дата звернення: 11.10.2020).
- Про судоустрій і статус суддів: Закон України № 1402-VІІІ, 2016. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно за: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>> (Дата звернення: 11.10.2020).
- У Польщі починають роботу спеціалізовані суди з інтелектуальної власності, 2020. *Crane IP Law Firm*. [онлайн] Доступно за: <<https://craneip.com/uk/u-polshhi-rochinauyt-robotu-specjalizovani-sudi-z-intelektualno%D1%97-vlasnosti/>> (Дата звернення: 12.10.2020).
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, 2014. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно за: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text> (Дата звернення: 12.10.2020).
- Цивільний кодекс України: Закон України № 435-ІV, 2003. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно за: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>> (Дата звернення: 13.10.2020).
- Ciołek, Ł., 2014. Odpowiedzialność za naruszenia prawa autorskiego w polskim systemie prawnym. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Seria: Administracja i Zarządzanie*, 30(103), ss. 253-270.
- Majdecka, E. i Strycharz, K., 2018. *Otwarta nauka: prawo autorskie i wolne licencje*. [online] Dostępne dla: <https://ngoteka.pl/bitstream/handle/item/362/Centrum-Cyfrowe_otwarta%20nauka_www.pdf?sequence=1> (Data złożenia wniosku 13.10.20).
- Rymar, H., 1999. Utwor audialny jako przedmiot prawa autorskiego (na podstawie analizy tworczości radiowej). *Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej - Uniwersytet Jagielloński*, 71, ss.21-51.

The Constitution of the republic of Poland, 1997. *Sejm Rzeczypospolitej Polskiej*. [online] Dostępne dla: <<https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>> (Data złożenia wniosku 15.10.2020).

Ustawa O zmianie Ustawy «O prawie autorskim i prawach pokrewnych», z dnia 1 kwietnia 2004 r., 2004. *Dziennik Ustaw*, 91, poz. 869.

References

Act of Amending the act on copyright and related rights, April 1, 2004. *Journal of Laws*, 91, pos. 869. (in Polish).

Bocharova, N.V., 2020. *Konstytutsionalizatsiia intelektualnoi vlasnosti v umovakh informatsiinoho suspilstva i ekonomiky znan [The constitutionalization of intellectual property in the context of the information society and the knowledge economy]*. Ph.D. thesis. National Aviation University, Kyiv. (in Ukraine).

Ciołek, Ł., 2014. Liability for infringement of copyright in the Polish legal system. *The Scientific Papers of the Siedlce University of Natural Sciences and Humanities, Series: Administration and Management*, 30(103), pp.253-270. (in Polish).

Dohovir Vsesvitnoi orhanizatsii intelektualnoi vlasnosti pro avtorske pravo, pryiniaty Dyplomatychnoiu konferentsiieiu 20 hrudnia 1996 roku [The World Intellectual Property Organization Copyright Treaty adopted by the Diplomatic Conference on December 20, 1996], 1996. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770#Text> (Accessed on 10.10.2020). (in Ukraine).

Germanova, O.G., 2006. *Avtorske pravo i sumizhni pravv zasobakh masovoi informatsii Ukrainy ta Polshchi [Copyright and Neighboring Rights in Mass Media of Ukraine and Poland]*. Ph.D. Abstract. Ivan Franko National University of Lviv. (in Ukraine).

Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine], 1996. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>> (Accessed on 10.10.2020). (in Ukraine).

Majdecka, E. i Strycharz, K., 2018. *Open science: copyright and free licenses*. [online] Available at: <https://ngoteka.pl/bitstream/handle/item/362/Centurm-Cyfrowe_otwarta%20nauka_www.pdf?sequence=1> (Accessed on 13.10.2020). (in Polish).

Pro avtorske pravo i sumizhni prava [On copyright and related rights]: Law of Ukraine № 3792-XII, 1993. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/>>(Accessed on 11.10.2020). (in Ukraine).

Pro sudoustrii i status suddiv [On the Judiciary and the Status of Judges]: Law of Ukraine № 1402-VIII, 2016. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>> (Accessed on 11.10.2020). (in Ukraine).

Rimmar, H., 1999. Audio Work as the Subject of Copyright Law (on the Basis of Radio Broadcasting Analysis). *Works on Invention and Protection of Intellectual Property - Jagiellonian University*, 71, pp.21-51. (in Polish).

The Constitution of the republic of Poland, 1997. *The Seym of the Republic of Poland*. [online] Available at: <<https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>> (Data złożenia wniosku 15.10.2020).

Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine]: Law of Ukraine № 435-IV, 2003. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at:

- <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>> (Accessed on 13.10.2020). (in Ukraine).
- U Polshchi pochynaiut robotu spetsializovani sudy z intelektualnoi vlasnosti [In Poland, we are starting the work of specialized intellectual property courts], 2020. *Crane IP Law Firm*. [online] Available at: <<https://craneip.com/uk/u-polshhi-pochinayut-robotu-speczializovani-sudi-z-intelektualno%D1%97-vlasnosti/>> (Accessed on 12.10.2020). (in Ukraine).
- Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [Association Agreement between Ukraine, on the one hand, with the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand], 2014. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text> (Accessed on 12.10.2020). (in Ukraine).
- Verbytska, A., 2018. Arkhitekturni tvory yak obiekty prava intelektualnoi vlasnosti. Tendentsii ta innovatsii [Architectural works as objects of the right of intellectual property. Trends and innovation]. *International scientific journal "Internauka". Ser. "Juridical sciences"*, 4, pp.52–56. (in Ukraine).

R.V. Skibitskyi

LEGAL ANALYSIS OF CIVIL LAW PROTECTION OF COPYRIGHT AND RELATED RIGHTS IN THE REPUBLIC OF POLAND, SIGNIFICANT DIFFERENCES, DISADVANTAGES, ADVANTAGES, IN COMPARISON WITH THE LEGISLATION OF UKRAINE

The formation of protection of copyright and related rights and legally protected interests is associated with a number of issues, both theoretical and methodological. One of the main problems of protection of copyright and related rights in Ukraine is the need to update the legislation in accordance with the development and trends of the modern world.

Despite the large number of works devoted to the protection of copyright and related rights, it should be noted that in the legal literature, the legislation of Ukraine needs to be harmonized and actualized, updated in accordance with the realities of the modern world.

The purpose of the article is to review and analyze the legislation of Ukraine, disadvantages, advantages and significant differences from the legislation in this field of the Republic of Poland, which are formed according to certain criteria in the doctrine of civil law, directions and approaches to the definition of the concept of legally protected interests and civil rights protection, description of their heterogeneous and homogeneous character to develop an integral view on the ways of understand this concept and their classification, as well as to set out the own vision concerning the optimal methodological basis for defining the concept of protection of civil rights and legally protected interests.

Analysis of recent research and publications. The problem outlined by us was in the focus of attention of both Polish and some Ukrainian scientists, in particular: S. Golaba, P. Dabrowski, G. Dovhan, F. Zola and others.

Previously unresolved issues. Despite the widespread cases of copyright and related rights violation in the information society, the latest legal instruments of foreign countries in this area have not been properly researched. Taking into consideration that the current system in Ukraine is not flexible enough and does not provide an adequate level of copyright and related rights protection, the implementation of the latest legal approaches is vital.

The Civil Code of Ukraine (hereinafter - the CC of Ukraine) in the book 4 “Intellectual Property Law” (Articles 418 - 470) regulates relations arising in the field of creation of cultural and scientific values and use of such intellectual property. In particular, copyright and related rights are regulated by the following chapters 35-37 of the Civil Code of Ukraine.

According to scholars, one of the advantages of this document is the placement of the above-mentioned book of the Civil Code of Ukraine immediately after the third, which determines the legal side of the rights of property and other related rights. Thus, “the legislator equated the right of intellectual property to the right of ownership of things.” This further strengthens the material role of information, as well as a kind of intellectual product that contains it, in the existence of a digital society.

In contrast to the analyzed Ukrainian law in the field of copyright and related rights, in which, we recall, all relations in the field of copyright and related rights are regulated by 53 articles, the Law of the Republic of Poland “About Copyright and Related Rights” from 01.04.2004 consists of 15 sections. However, despite such a detailed layout in comparison with the Ukrainian legislation in this field, which contains only six general sections, it is difficult to say that Polish law is easy to use.

For example, there is no separate article that would define all the terms (analog is the Article 1 of Ukrainian law), and therefore, these definitions have to be searched for within the law, such as “published work” and “distributed work” - in Art. 5, “introduction to circulation” - in Art. 51, “co-authors of an audiovisual work” - in Art. 69 and so on. But even this list is too small in comparison with the definitions given in the Law of Ukraine “On Copyright and Related Rights” from 23.12.1993, so when resolving some controversial issues or, if necessary, clarifying how to comply with certain clauses of Polish law and what exactly falls under these clauses, every time it should be taken into consideration other regulations of the Republic of Poland.

The own position on the problems of legal regulation of copyright and related rights is formed, as well the ways for further development of civil and law relations about copyright protection in Ukraine are determined.

The Law of the Republic of Poland “About Copyright and Related Rights” presupposes that, in addition to the exclusive right to use the publication as a whole, the producer or publisher has the right to a title. Such clauses of Polish law seem useful for improving the legislation of Ukraine and the development of copyright law theory. Disadvantages in the legal regulation of official works were also revealed.

Key words: *civil and law regulation, copyright, related rights, copyright protection.*

Стаття надійшла до редакції 16.09.2020 р.

УДК 341.321-053.2

Г.Є. Тихомирова
К.О. Романова

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Статтю присвячено проблемам втягнення дітей до участі у збройних конфліктах та питанням їх захисту. Виявлено проблеми, з якими стикаються діти під час участі у воєнних діях.